

**NOWE ZASADY
OPODATKOWANIA
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
LEKARZY I PIEŁĘGNIAREK**

PODATEK DOCHODOWY I PODATEK VAT

Radosław Witczak

ABC

a Wolters Kluwer business

**NOWE ZASADY
OPODATKOWANIA
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
LEKARZY I PIEŁĘGNIAREK
PODATEK DOCHODOWY I PODATEK VAT**

Radosław Witczak

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

ABC

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 30 kwietnia 2013 r.

Recenzent

Dr hab. Małgorzata M. Hybka, prof. nadzw. UEP

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Joanna Maź

Opracowanie redakcyjne

Magdalena Małecka

Łamanie

Justluk Łukasz Drzewiecki, Krystyna Szych, Stanisław Drzewiecki

Projekt graficzny okładki i stron tytułowych

Maciej Sadowski

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4341-1

Wydane przez:

Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek

01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział 1	
Podstawy opodatkowania i obciążeń parapodatkowych działalności	
lekarzy i pielęgniarek	13
1.1. Wnioski o indywidualne interpretacje podatkowe	13
1.2. Wystawianie rachunków	14
1.3. Zawieszanie działalności	15
1.4. Podatek od nieruchomości	16
1.5. Obciążenia parapodatkowe	18
Rozdział 2	
Podatek od towarów i usług w działalności medycznej	25
2.1. Podstawowe zasady funkcjonowania podatku VAT	25
2.2. Zakres przedmiotowy	27
2.3. Zwolnienia o charakterze przedmiotowym i podmiotowym w ochronie zdrowia	28
2.3.1. Zwolnienie przedmiotowe w ochronie zdrowia	28
2.3.1.1. Zakres zwolnienia przedmiotowego w ochronie zdrowia	29
2.3.1.2. Świadczenia medyczne objęte podatkiem VAT	32
2.3.1.3. Wątpliwości w zakresie objęcia świadczeń medycznych podatkiem VAT	35
2.3.1.4. Skutki przepisów dotyczących zwolnień przedmiotowych w zakresie ochrony zdrowia	39
2.3.2. Zwolnienie podmiotowe w ochronie zdrowia	40
2.4. Podatnicy VAT czynni w zakresie świadczenia usług ochrony zdrowia	44
2.4.1. Obowiązek podatkowy	45
2.4.2. Ustalanie podstawy opodatkowania	48
2.4.3. Podatek naliczony	48

2.4.4. Specyfika metody kasowej w podatku VAT	56
2.4.5. Obowiązki ewidencyjne oraz sporządzanie deklaracji	58
2.5. Kasy fiskalne w działalności medycznej	60
2.6. Zasady fakturowania	68
2.7. Szczególne przypadki występujące w podatku VAT w rozliczeniach lekarzy i pielęgniarek	72

Rozdział 3

Zryczałtowane formy opodatkowania dochodu	74
3.1. Karta podatkowa a dochody lekarzy i pielęgniarek	74
3.1.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy	74
3.1.2. Ustalanie wysokości podatku	85
3.1.3. Szczególne przypadki związane z ustalaniem podatku w karcie podatkowej	88
3.1.4. Obowiązki i prawa podatników wynikające z karty podatkowej	92
3.2. Ryczałt ewidencjonowany	97
3.2.1. Informacje ogólne o zasadach opodatkowania ryczałtem	97
3.2.2. Zasady ustalania podstawy opodatkowania i podatku	102
3.2.3. Obowiązki ewidencyjne	109
3.2.4. Inne obowiązki podatników ryczałtu ewidencjonowanego	118

Rozdział 4

Zasady ogólne opodatkowania dochodu	122
4.1. Podstawowe reguły dotyczące opodatkowania dochodu	122
4.2. Rozliczanie umów o pracę, umów zlecenia i umów o dzieło oraz innych źródeł	130
4.3. Opodatkowanie działalności gospodarczej w zakresie ochrony zdrowia	133
4.3.1. Ogólne zasady opodatkowania działalności gospodarczej	133
4.3.2. Reguły prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów	136
4.3.3. Charakterystyka podatkowej księgi przychodów i rozchodów oraz dokumentów księgowych	141
4.3.4. Zasady ewidencji i ustalania przychodów	151
4.3.5. Zasady ustalania i ewidencji kosztów	163
4.3.5.1. Ewidencja kosztów	165
4.3.5.2. Specyficzne przypadki rozliczania kosztów w działalności medycznej	169
4.3.5.3. Metody amortyzacji środków trwałych	186
4.3.5.4. Leasing	191

4.3.6. Inne obowiązki podatników prowadzących działalność gospodarczą	193
---	-----

Rozdział 5

Ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych w praktyce	199
5.1. Optymalizacja podatkowa w działalności medycznej	199
5.1.1. Wybór zwolnienia z podatku od towarów i usług a opodatkowanie usług medycznych jako sposób optymalizacji obciążeń podatkowych	199
5.1.2. Wybór form opodatkowania – studium przypadku	202
5.1.3. Różne sposoby optymalizacji opodatkowania dochodu w działalności medycznej	206
5.2. Ewidencje dla ryczału w działalności medycznej	210
5.3. Ewidencje przy prowadzeniu podatkowej księgi przychodów i rozchodów	215
5.3.1. Ewidencje w związku z rozpoczęciem działalności	215
5.3.2. Przypadki ewidencji przychodów	220
5.3.3. Przypadki ewidencji kosztów	223
5.3.4. Obliczenie dochodu oraz zaliczki na podatek dochodowy	247
5.3.5. Zamknięcie roku w podatkowej księdze przychodów i rozchodów	262
5.3.6. Podatek VAT w działalności medycznej	270
Zakończenie	273
Akty prawne	275
Akty organów skarbowych	277
Bibliografia	281

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty normatywne

- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- rozp. ws. FV – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2011 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 68, poz. 360 z późn. zm.)
- r.p.e.p.w. – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie prowadzenia ewidencji przychodów i wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych (Dz. U. Nr 219, poz. 1836 z późn. zm.)
- r.p.k.p.r. – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 152, poz. 1475 z późn. zm.)
- u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 z późn. zm.)
- ustawa o VAT – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- ustawa o zmianie VAT – ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 35)
- u.s.u.s. – ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.z.p.d.f. – ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930 z późn. zm.)

Inne

Dz. U.	– Dziennik Ustaw
ETS/Trybunał Sprawiedliwości	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
M.P.	– Monitor Polski
NFZ	– Narodowy Fundusz Zdrowia
Prz. Pod.	– Przegląd Podatkowy
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

WSTĘP

Na wstępie należy zauważyć, że w polskiej służbie zdrowia postępuje proces rozwoju sektora prywatnego. Zwiększa się liczba prywatnych gabinetów lekarskich, przychodni oraz osób zawierających umowy cywilnoprawne (początkowo zwane kontraktami) z podmiotami leczniczymi. Z działalnością gospodarczą lekarzy i pielęgniarek związane jest występowanie różnego rodzaju ryzyka. Ryzyko może mieć charakter medyczny (przede wszystkim skutki błędów w sztuce lekarskiej), ale może również wynikać z czynników pozamedycznych, które bywają bardzo zróżnicowane. Zdarza się w szczególności, że dotyczą one utraty płynności finansowej, działalności konkurencji czy zmian w systemie funkcjonowania i finansowania ochrony zdrowia. Pojawienie się ryzyka dla osób świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia może wynikać również z przyjętych rozwiązań prawnych. Jednym z istotnych elementów systemu prawnego, w którym funkcjonują takie osoby, jest system podatkowy.

Polski system podatkowy jest uznawany za skomplikowany. Dodatkowo, podlega on częstym zmianom. Utrudnienia te dotyczą również działalności prowadzonej przez lekarzy i pielęgniarki. Ze względu na stopień złożoności oraz zmienności reguł związanych z opodatkowaniem osób fizycznych wykonujących zawody medyczne łatwo jest popełnić błąd w tym zakresie. W konsekwencji może wystąpić konieczność zapłaty odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych oraz poddania się innym sankcjom przewidzianym przez przepisy. Szczególne znaczenie dla osób świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia mają regulacje dotyczące podatku od towarów i usług (dalej też jako podatek VAT) oraz opodatkowania dochodu. Prowadzący własną działalność ma możliwość dokonania wyboru pomiędzy różnymi formami opodatkowania osiąganego dochodu, którymi są: karta podatkowa, ryczałt ewidencjonowany oraz zasady ogólne wynikające z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Celami niniejszego opracowania są prezentacja i objaśnienie obowiązków podatkowych, jakie spoczywają na lekarzach i pielęgniarkach w związku z założeniem przez nich samodzielnej działalności gospodarczej, wraz

z praktycznymi przykładami prowadzenia uproszczonych form ewidencji dla celów podatkowych.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym przedstawiono wybrane zagadnienia związane z funkcjonowaniem Ordynacji podatkowej. Wskazano również na specyfikę opodatkowania podatkiem od nieruchomości oraz omówiono w zarysie zasady opłacania składek o charakterze parapodatkowym.

Rozdział drugi jest poświęcony regułom funkcjonowania podatku od towarów i usług, gdzie szczególną uwagę zwrócono na opisanie przepisów dotyczących zwolnienia z opodatkowania działalności w zakresie ochrony zdrowia. Przedstawiono tam także skutki podatkowe wykonywania poszczególnych rodzajów świadczeń oraz zaprezentowano podstawowe zasady, jakim podlegają osoby rejestrujące się jako podatnicy VAT czynni.

W trzecim rozdziale omówiono zryczałtowane formy opodatkowania dochodu uzyskiwanego przez lekarzy i pielęgniarki oraz wyjaśniono specyfikę karty podatkowej i ryczałtu ewidencjonowanego. Zaprezentowano także warunki korzystania z tych uproszczonych form opodatkowania, zasady ustalania podatku oraz obowiązki ewidencyjne.

W rozdziale czwartym przedstawiono reguły opodatkowania dochodu wynikające z podatku dochodowego od osób fizycznych. Scharakteryzowano przychody i koszty, z uwzględnieniem specyfiki działalności medycznej, oraz omówiono zasady ich ewidencji w podatkowej księdze przychodów i rozchodów.

W rozdziale piątym pokazano praktyczne skutki stosowania zasad podatkowych. Omówiono możliwe optymalizacyjne działania, zmierzające do zmniejszenia obciążeń podatkowych. Przywołano przykłady księgowania różnych zdarzeń w prowadzonych przez lekarzy lub pielęgniarki ewidencjach podatkowych.

Wszystkie zamieszczone w pracy tabele i wzory są opracowaniem autorskim, chyba że wskazano inne źródło.

PODSTAWY OPODATKOWANIA I OBCIĄŻEŃ PARAOPDATKOWYCH DZIAŁALNOŚCI LEKARZY I PIELEŃNIAREK

Regulacje podatkowe są w polskim systemie bardzo obszerne. Wskazać można na reguły ogólne oraz zasady dotyczące poszczególnych podatków. Najważniejsze podatki (VAT, dochodowe) zostaną omówione w kolejnych rozdziałach. Dla osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie ochrony zdrowia warto jednak dodatkowo zwrócić uwagę na skutki wynikające z reguł dotyczących:

- wniosków o indywidualne interpretacje podatkowe,
- wystawiania rachunków,
- zawieszania działalności,
- opodatkowania podatkiem od nieruchomości,
- funkcjonowania obciążeń parapodatkowych.

1.1. Wnioski o indywidualne interpretacje podatkowe

Istotną sprawą dla osób prowadzących działalność gospodarczą jest uregulowana w Ordynacji podatkowej¹ możliwość występowania z wnioskiem o indywidualne interpretacje podatkowe. Istnienie tejże instytucji jest skutkiem poziomu skomplikowania polskiego prawa podatkowego. Poza tym część przepisów nie jest sformułowana precyzyjnie. Często występują sytuacje, kiedy określona regulacja jest różnie interpretowana nawet przez pracowników administracji skarbowej. Prowadzący działalność gospodarczą mogą więc nie być pewni, czy w określonej sytuacji prawidłowo stosują poszczególne normy podatkowe. Dlatego mają oni możliwość wystąpić do

¹ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm., dalej jako „o.p.”).

Ministra Finansów (precyzyjnie ujmując – do upoważnionych dyrektorów izb skarbowych²) z pytaniem, czy w danym przypadku właściwie odczytują normy podatkowe. Pytanie to jest zadawane w formie specjalnego druku ORD-in. Należy w nim opisać sytuację (stan faktyczny), zadać pytanie z nią związane, a także zawrzeć własne stanowisko. Wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej podlega opłacie w wysokości 40 zł. Natomiast w przypadku wystąpienia w jednym wniosku odrębnych stanów faktycznych lub zdarzeń przyszłych pobiera się opłatę od każdego odrębnego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego³.

Odpowiedź organu podatkowego daje ochronę w przypadku wątpliwości dotyczących stosowania przepisów podatkowych. Zastosowanie się bowiem przez prowadzącego działalność do odpowiedzi udzielonej przez organ podatkowy nie może mu szkodzić. Przy czym rozumienie pojęcia braku szkody jest zdefiniowane w przepisach i uzależnione od faktu, czy pytanie dotyczy zdarzenia przyszłego czy też już zaistniałego. Jeśli podatnik pytał o zdarzenie przyszłe, dostał odpowiedź i zastosował się do niej, a w przyszłości okazałoby się, że organ podatkowy błędnie dokonał interpretacji przepisu, podatnik nie będzie ponosił żadnych konsekwencji swojego postępowania. Postępowania, które było zgodne z odpowiedzią organu podatkowego, ale niezgodne z prawem. Nie będzie musiał zapłacić podatku lub kar wynikających z prawa karno-skarbowego. W przypadku, gdy pytanie dotyczy już zaistniałej sytuacji, a podatnik postąpił według wyjaśnień organu podatkowego (które okazałyby się w przyszłości niewłaściwe), podatnik musi zapłacić podatek, lecz nie ponosi ciężarów odsetek za zwłokę lub sankcji karno-skarbowych⁴.

1.2. Wystawianie rachunków

Osoby świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia są zobowiązane na żądanie pacjenta wystawiać rachunki (por. art. 87 o.p.). Obowiązek ten dotyczy lekarzy i pielęgniarek zwolnionych przedmiotowo lub podmiotowo

² Por. art. 14b ust. 6 o.p. oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie upoważnienia do wydawania interpretacji przepisów prawa podatkowego (Dz. U. Nr 112, poz. 770 z późn. zm.).

³ Zob. szerz. S. Babiarz i in., *Ordynacja podatkowa: komentarz*, Warszawa 2011, s. 111–128.

⁴ Tamże.

z podatku VAT (zob. rozdz. 2). Przepisy określają elementy, jakie powinien zawierać rachunek⁵:

- imiona i nazwiska (nazwę albo firmę) oraz adresy sprzedawcy i kupującego bądź wykonawcy i odbiorcy usługi,
- datę wystawienia i numer kolejny rachunku,
- określenie rodzaju i ilości towarów lub wykonanych usług oraz ich ceny jednostkowe,
- ogólną sumę należności wyrażoną liczbowo i słownie,
- w przypadku gdy oryginał rachunku uległ zniszczeniu albo zaginął, ponownie wystawiony rachunek zawiera również wyraz „DUPLIKAT” oraz datę jego ponownego wystawienia.

1.3. Zawieszenie działalności

Lekarze (pielęgniarki) mogą dokonać zawieszenia działalności gospodarczej. Uprawnienie to przysługuje osobom, które nie zatrudniają innych pracowników. Spowodowane może być przykładowo wyjazdem na urlop lub decyzją o zawarciu umowy na czas określony za granicą z zamiarem powrotu do kraju i kontynuowania prowadzonej działalności gospodarczej. Podjęcie decyzji o wyjeździe nie musi więc koniecznie oznaczać zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej. Nie każdy podmiot może jednak podjąć decyzję o zawieszeniu. Trzeba bowiem spełnić odpowiednie warunki, m.in.: nie wolno wykonywać w tym czasie usług, a maksymalny okres zawieszenia wynosi 2 lata. Dozwolone są czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów. Wolno zatem przyjmować należności za wykonane wcześniej usługi, można sprzedawać środki trwałe, wyposażenie, a także uczestniczyć w różnego rodzaju postępowaniach, np. sądowych, podatkowych, administracyjnych. Nie jest także zabronione osiąganie przychodów o charakterze finansowym, związanych z prowadzoną działalnością (np. dochód w postaci odsetek w ramach firmowego konta). Osoba korzystająca z zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej nie ma obowiązku opłacania zaliczek na podatek dochodowy. Zarazem nie można amortyzować składników majątku, które nie są używane na skutek zawie-

⁵ Paragraf 14 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz. U. Nr 165, poz. 1373 z późn. zm.).

Radostaw Witczak – doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Instytucie Finansów Uniwersytetu Łódzkiego oraz Zakładzie Finansowania Ochrony Zdrowia Uniwersytetu Medycznego w Łodzi; ekspert Serwisu Prawo i Zdrowie Wolters Kluwer Polska; autor publikacji z zakresu podatków w opiece zdrowotnej, m.in. książki *Opodatkowanie działalności medycznej lekarzy i pielęgniarek* (2009).

- Książka przedstawia podstawowe zagadnienia związane z opodatkowaniem działalności gospodarczej lekarzy i pielęgniarek w zakresie podatku dochodowego oraz podatku VAT. Opracowanie, napisane przystępnym językiem, ukazuje praktyczne przykłady stosowania przepisów oraz zawiera analizę ułatwiającą wybór formy opodatkowania działalności medycznej i prowadzenia ewidencji dla celów podatkowych.
- Publikacja prezentuje aktualne orzecznictwo sądowe oraz interpretacje organów podatkowych dotyczące zasad rozliczenia podatku dochodowego oraz podatku VAT ze szczególnym uwzględnieniem zmian w zakresie zwolnień w podatku od towarów i usług.
- Książka skierowana jest do lekarzy i pielęgniarek prowadzących działalność gospodarczą. Będzie również przydatna pracownikom urzędów skarbowych, biur rachunkowych i doradztwa podatkowego, a także studentom kierunków ekonomicznych oraz zdrowia publicznego.

Cena 59 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl